

# S m a a s t y k k e r .

---

## I.

### Fra Gjørlev og Bakkendrup.

Ved Sognepræst *M. J. Mathiesen.*

---

I Sognets ældste Kirkebog findes følgende »Optegnelse om den velærværdige Gudsmand Hr. Niels Michelsen Møllers Indgang i Verden, Fremgang i Christo og salige Udgang i Døden 14 Marts 1725«.

Text, Malachias 2 Cap. 6 V.: Sandheds Lov var i hans Mund; der blev ikke Uret funden paa hans Læber; han vandrede med mig fredsommelig og retsindig; omvendte mange fra Ondskab.

De hvis Levnet haver været priselig udi Dyd og Omgængelse iblandt os, deres Død bør at være priselig udi Hukommelse og Eftermæle. Hvad skulde ellers tilskynde os at leve, naar det ikke haabedes at leve efter Døden, og, naar vi gik til de døde, efterlade os et godt Navn hos de levende.

Den velærværdige og højlærde nu himmelsalige Gudsmand Hr. Niels Michelsen Møller, forrige Sognepræst til disse Guds Menigheder i Gjørlev og Bakkendrup, haver, saa længe han haver været kjendt iblandt Menneskene, været kjendt udi Dyd og Ære hos alle; lever han ikke mere med os, da lever lever hans gode Navn hos os, som hans Død har overlevet, udi en sød Vemods Amindelse; før vi

glemme denne Verden, glemme vi aldrig den salige Gudsmand, som var fød Aar 1661 d. 11 Oktbr. udi Nyborg i Fyn af gode Forældre. Hans Fader var velfornemme Mand Michael Nielssen Møller, Borger og Indvaaner udi Nyborg, hans Moder, den Gud- og Dydelskende Matrone Johanne Nielsdatter, et Ægtepar, som Guds frygt, Ærlighed og Ærbarhed prydede. Saa smukke og gode Forældre havde denne salig Mand, og at han kunde slægte dem paa i Dyd og Guds frygt, da vare de omhyggelige for at lægge faste Fundamenter dertil først i den hellige Daab, det rette Salighedsmiddel, og siden ved en god Optugtelse udi sin Børnelærdom og Guds salige Kundskab, indtil han i Aar og Alder noget havde tiltaget, da besluttede de gode Forældre at give Gud igen den Gave, som de af ham havde annammet, og tænkte, at de aldrig kunde gjøre bedre imod denne deres Søn end opofre ham til Gud og hans hellige Tjeneste, satte ham derfor til boglige Kunster at lære i Nyborg Skole, hvor han voxede og tiltog i Alder og Naade baade hos Gud og Mennesker under de daværende skønne Lærers Information, indtil han opnaaede den Fuldkommenhed, at han med et berømmeligt Testimonium af Rectoren i Nyborg Skole, den ypperlige højlærde Mand Magister Frands Thestrup, som siden blev Biskop i Aalborg i Jylland, blev fra Skolen dimitteret til Kjøbenhavns Akademi Aar 1681, da han efter foregaaende Examiner blev af velædle og højlærde Professorer approberet og dygtig kjendt som en akademisk Borger at indskrives i de hæderlige Studenters Tal, og fik de sædvanlige Æresbevisninger.

Derpaa resolverede han at tjene andre med den Naade, som ham var meddelt af Gud, og lære andre det, som han selv havde lært, efterdi en behagelig Lejlighed sig dertil aabenbarede, da hans forrige Rector, som elskede ham særdeles, anbefalede ham til sin Broder, velærværdige Hr. Mathias Thestrup, Sognepræst til Dalby og Stubberup Menigheder paa Hindsholm, hvis Børn han trolig informerede i 2 Aar, fra Paaske 1682 til Paaske 1684, og i samme Tjeneste glemte dog ikke sine egne Studia, i hvilke han med Flid og megen Læsning havde gjort sig saa perfect,

at han begav sig til Akademiet og i Juni 1684 tog Examen philosophicum og derefter Ex. theologicum, i hvilken han erholdt den Karakter: Illum, som paa den Tid agtedes for en af de bedst meriterede, af de velædle og højlærde Professorer Theologiæ, Dr. Jens Bircherod og Dr. Lassenius, hvis berømmelige Attest endnu vidner om de høje Gaver, som den gode Gud havde forlenet den sl. Mand. til det hellige Prædikeembedes Betjening, hvorpaa han viste fuldkommen Prøve, da han for dem offentlig prædikede i Trinitatis Kirke under deres Censur.

Derefter begav den sl. Mand sig samme Aar ved Michelsdags Tid af Landet at forsøge sig paa fremmede Steder, men kom ikke længere end til Holsten, hvor han af velærværdige Hr. Lave, Sognepræst til Tystrup og Jerndorfs Menigheder, blev begært at informere hans Børn; hvilken Tjeneste han til Fornøjelse forestod indtil Aarsdagen 1685, da Guds Forsyn og Fædrenelandets Kjærlighed drog ham tilbage til Kjøbenhavn, hvor han ved Akademiet fortsatte sine Studia et Aarstid; derefter begav han sig ud paa Landet at besøge sin Svoger, velærværdige Hr. Christian Broehmand, Sognepræst til Ude- og Oppesundby, og var hos ham  $1\frac{1}{2}$  Aar. Men ihvorvel han var ham kjær og elskelig, kunde han dog ikke overtale sig at blive der længere formedelst den Begjærighed, han havde til Akademiet og at forfremmes i sine Studeringer, hvilke han der uddannede indtil Aar 1688 om Paasken, og samme Tid beviste i mange Maader sin Dygtighed og Lærdom, hvilket og bevægede velædle Monsr. Peder Hansen Qvist paa Christianshavn at begjære ham til at informere sine Børn, hvilket han ogsaa til al Fornøjelse forrettede indtil April Maanedes Udgang Aar 1689, da det behagede Gud at affordre ham til sin egen Tjeneste, at tage ham af andres Hus og sætte ham i sit eget hellige Hus at forestaa en hel Menighed, at føde Guds aandelige Folk med Ordet og Sakramenterne, den rette Sjæleføde. Thi omendskjønt han d. 1 Maj 1689 blev af hans Kgl. Majestæt kaldet og af hans Højærværdighed Biskop Bagger ordineret til det hellige Præsteembedes Forretning ved hans Kgl. Majestæts Skibsflaade, saa kaldede han ham dog

i samme Aar og Maaned derfra til disse Guds Menigheder, Gjørlev og Bakkendrup, ved velbyrdige Fru Drude Møllers til Aagaard, efter hendes Kaldsbrevs Formeldning og den derpaa kgl. allernaadigst givne Confirmation d. 25 Maj 1689. Men da Gud havde sat ham til en Forstander i Guds Hus, saa tænkte den sl. Mand, som Jakob fordem sagde: det er og Tid at jeg forsyner mit eget Hus, hvortil han søgte Raad og Lykke hos Gud, som bøjede hans Hjerte til den hæderbaarne Gud- og Dyd- elskende Mø Anna Sofia Gertsdatter Biermann, hvis Dyd og Duelighed han i sin sidste Tjeneste i velædle Mons. Peder Hansøns Hus, hvor hun var hos sin Moster som deres egen Datter, havde indset, ligesom Jakob fordem i sin Morbroders Tjeneste indsaa den yndige Rachels Dydighed og hende til Ægte begjærte. Den Gud, som havde bøjet hans Hjerter did, bøjede ogsaa hendes Hjerte til hans, og føjede fælles Venners Samtykke til Ægteskab at fuldbyrde, hvorpaa deres Bryllup samme Aar 1689 højtidelig blev holdet paa Christianshavn i forbemeldte fornemme Hus. Derefter haver dette elskelige Par siden den Tid levet et meget kjærligt fortroligt og fornøjeligt Ægteskab i 35 Aar, og er imidlertid velsignet af Gud med 12 Børn, 5 Sønner og 7 Døtre, af hvilke 2 Sønner og 5 Døtre allerede før deres sl. Fader ere hensovede, de andre 3 Sønner og 2 Døtre endnu sørgelig igen leve, nemlig velærværdige og højlærde Hr. Hendrik Nielsen Møller, som af Gud og Kongen og det højædle Herskab er kaldet at være Sognepræst i sin sal. Faders Sted til disse tvende Guds Menigheder; den 2den er Madame Magdalene Nielsdatter Møller, som er i Ægteskab fornøjet med hæderlige og vellærde Mand Mourits Lundager, Sædedegn til Gjersløv Menighed, den 3die er Mons. Johan Michael Nielsøn Møller, Sædedegn til Gjørlev og Bakkendrup Menigheder, den 4de er Jomfru Johanne Cathrine Nielsdatter Møller, hvis Fader og Formynder er den rige Gud, som hende vil forsyne; den 5te er Oluf Nielsøn Møller, som med sine kjære Forældres Villie og Samtykke er udrejst i et vidt fraliggende Land. Gud, som er enhvers Forsvar og de faderløses Fader, trøste og opholde den højtbedrøvede Moder

med disse sine kjære Børn og forlene dem sin Helligaands kraftige Bistand til en god Taalmodighed at stille deres Villie under Guds Villie og saa nyde Guds faderlige Forsorg i alle Ting.

Denne salige Gudsmand har udi Liv og Levnet anstillet sig priselig for Gud og berømmelig for Menneskene, for alle Ting elskede han sin Gud og søgte Guds Ære i alle Ting; i sit Embede var han baade i Lærdom og Liv en Gudsmand, nidkjær for Guds Ære og sine Tilhøreres Salighed, for hvilke han i 35 Aar var en tro Prædikant, ved Ordets Lys at ledsage deres Fødder paa Fredens Vej, og et Exempel for alle i Levnet, Gudsfrygt, Kyskhed og Fornøjelighed, i Tro og Taalmodighed, og trolig bar Herrens Navn for høje og lave, for store og smaa, og prædikede baade Loven og Evangelium med al Langmodighed og Lærdom, saa hans Tilhørere i disse Menigheder sukker for hans Død og hjærtelig længes efter ham.

Imod sin Ægtemage var han kjærlig, mild og trofast; han aldrig foragtede hende som en Tjenerinde, men ligeagtede hende med sig selv; han højt agtede hende i sit Hjærte og lod hende være behagelig for sine Øjne, saa at de vare som eet Hjærte, een Sjæl, een Aand, hvorudover Skilsmissen falder det taalmodige Guds barn, som efterlever nu i Bedrøvelse, des haardere og smerteligere.

Imod sine Børn og sine Folk var han en from Husfader at besørge sig og sine, og ret som Abraham, som bød sine Børn og sit Hus efter sig at bevare Herrens Veje, derfor er hans ganske Hus, som nu savner ham, bleven til et Grædehus.

Imod sine Ordens- og Herredsbrødre var han saa ærlig og kjærlig, saa oprigtig og omgjængelig, at de alle med Længsel maa i Dag tale over hans Grav: Det gjør os ondt for dig vor Broder, du var os saare liflig, din Kjærlighed var os yndig, du var en Hjærtensven.

Imod de fattige var han en Job, fuld af gode Gjeringer og Almisser, han var de hungriges Brød, de nøgnes Klæder, den haltes Fod, den blindes Øjne og den fattiges Fader, saa mange Guds Lam hans Død med modige Taarer

bejamre, som nød saa meget godt af hans Hus og Hænder. Med eet Ord at sige: den sl. Gudsmand tjente gjerne enhver, talede vel om alle, fortørnede ingen med sin Villie, hadede Verdens Ondskab og Vederstyggelighed i sit Hjærte, beflittede sig paa alle gode Gjæringer, hvorved han kunde tækkes Gud og behage de fromme, saa det sandelig havde været at ønske, om det saa maattet været behageligt for Gud, at den sl. Mand maatte have levet endnu i mange Aar, hans efterladte højtbedrøvede Hustru, elskelige Børn og Venner til Glæde, og alle til gode og godt Exempel. Men Gud, som fandt ham fuldkommen, vilde efter sit uransagelige Raad og Villie nu ikke mere have ham til at tjene i sin Menighed paa Jorden, men vilde have ham at tjene for sin Æres Trone i Himlen, hvor hen at komme ingen anden Vej var end ved den timelige Død, hvis Forvarsel er Sygdom, hvormed den sl. Mand adskillige Gange af sin gode Gud var hjemsogt i sit Hus, men fornemmeligen i dette Aar, da han ved Kyndermissetider næst afvigte begyndte at fornemme i sit Legeme en særdeles usædvanlig Tunghed og Afmagt, som yttrede sig ved nogen Hævelse i hans Ben og Svaghed, med Hidsighed og Hæshed for hans Bryst, hvorefter man nok tænkte paa tjenlige Medikamenter, og lod derfor hente højforfarne Dr. Møller fra Sorø og Monsr. Scharfner fra Slagelse, efter hvis Præscription og Raad det tjenligste blev tilkjøbt og brugt, for hvilket Sygdommen dog ikke vilde vige, men heller formerede sig Tid efter anden, saa den sl. Mand maatte begive sig til Sengs d. 7. Marts næst afvigte, da Sygdommen tog helt Overhaand, saa han fik omsider Afsky til al Medicin og overgav sig alene udi Guds Haand, at lade sig saare og læge, at lade sig ihjælslaa og gjøre levende. Drog dog den allerstørste Omsorg for sin dyrekjøbte Sjæl, og lod den med Jesu allerhelligste Legems og Blods Sakramente spise og vederkvæge Tirsdagen d. 14 Marts, da hans Nabo, Friederich Koenig, Præsten i Helsing, ham det paa hans hjærtelige Forespørgsel og Begjæring efter Afløsning og Syndsforladelse meddelte med Hjærtens Medlidenhed over hans Svaghed og med største Forundring over den oplyste Fornuft og Forstand, som han

havde saa kort før sin Død. Og endog han for Afmagt ellers rørte sig ikkun lidet, saa gav dog den Helligaand ham Kraft at han baade rejste og rørte sig og med allerstørste Andagt og med opløftede Hænder og Øjne til Himlen annammede det Saligheds Maaltid, og som han var fuld af den Helligaand som Stefanus i sin Dødstid, betænkte han sig saa andægtig ved hvert behageligt Trøsteord, som ham af Skriften blev erindret, og lod skinbarlig se, at hans Hjærte var forenet med Gud, og han fuldkommen var salig i Troen og Haabet.

Efter den hellige Forretning takkede han Gud inderligen, at han saa vel var bespiset og forsynet, og der han til Slutning blev erindret, at al Ting var nu saa vel med ham, at han havde en naadig Gud i Himlen, i hvis Hænder alene han maatte nu overgive sig og sige: „Her er jeg. Herren gjøre med mig til Livet eller Døden, hvad ham godt synes,“ svarede han: „Ja! jeg er fornøjet udi Gud og befaler mig i hans guddommelige Hænder“. Lidet derefter, som han vel fornam Døden at nærme sig, kaldede han sin kjære bedrøvede Hustru og sine nærværende Børn og tog med dem en faderlig Afsked een, anden og tredie Gang, og begjærede en Salme at synges om Døden og et saligt Endeligt; hvilket da det var sket, kom det, at han stred med Døden, dog med en taalmodig og sagte Adfærd, da han efter nogle langsomme Suk salig i Herren hensov Tirsdagen d. 14 Marts [1725] Kl. 8 om Aftenen, efter at han i denne Verden havde æret og priset Gud, elsket og tjent sin Næste udi 63 Aar 5 Maaneder og 3 Dage, som var den salige Guds Mands ganske Alder.

Bakkendrup Kirke siges at være bleven til derved, at 2 Jomfruer, der boede i Bakkendrup, ved en Gang at gaa til Kirken i Gjørlev, fik deres lille Hund ihjælslaaet, hvorover de vrededes, saa at de sagde, at de ikke oftere vilde gaa til Kirken i Gjørlev, men selv bygge dem en Kirke, hvilket de ogsaa gjorde. Man viser Stedet, hvor Jomfruerne boede og finder der ældgamle Mursten dybt i

Jorden. Bemeldte Sted er c. 150 Alen nordvest for den nordligste Gaard i Bakkendrup By.

Paa den største af Klokkerne i Gjørlev Kirketaarn staar:

Audite, voco vos ad g[å]udia vitæ. Mathias Benninch me fecit Anno 1591.

Paa den mindste staar der:

Verbum domini manet in ætermum. Goes mich Borchart Gelgieser Anno 1605.

Paa den store Klokke i Bakkendrup Kirketaarn staar:

Verbum domini manet in æternum. Goes mich Borchart Gelgieser Anno domini 1611.

Paa den lille Klokke er ingen Omskrift.

I Fuglede Kirkes Navnebog er med Hr. Niels Nielssøns (Præst i Fuglede 1655—76) Haand skrevet, at Præsten Hr. Ole Vinter, som døde i Fuglede 1554, har ladet bortkomme fra Store Fuglede Præstegaard til Præsten i Bakkendrup, som endnu har den i Brug, en Engslæt her paa Fuglede Mælskovs Mark Norden for Aaen ved Bakkendrup, hvoraf aarlig, naar den er i Vang, høstes 12 à 16 Læs Hø. Ovennævnte Eng tilhører Præsteembedet i Gjørlev, og leverer Præsten for Brugen deraf Brød og Vin til Bakkendrup Kirke.

---